

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
“ 04 ” “ 10 ” 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА

для студентів 3 курсу
галузі знань 02 Культура і мистецтво
спеціальності 024 Хореографія
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньо-професійної програми Хореографія

Київ – 2021

Розробники: Людмила Андрощук, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри хореографії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Людмила Андрощук, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри хореографії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри хореографії

Протокол від «30» серпня 2021 року № 8

Завідувач кафедри _____ Людмила Андрощук

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 024.00.01

Хореографія (за видами) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи) _____ Тетяна Медвідь

Робочу програму перевірено

___ . ___ 20___ р.

Заступник директора з науково-методичної та

навчальної роботи Алла Таранник

Пролонговано:

На 20___/20___ н.р. _____ (______). «___» _____ 20___ р., протокол №___

(підпис) (ПІБ)

На 20___/20___ н.р. _____ (______). «___» _____ 20___ р., протокол №___

(підпис) (ПІБ)

На 20___/20___ н.р. _____ (______). «___» _____ 20___ р., протокол №___

(підпис) (ПІБ)

На 20___/20___ н.р. _____ (______). «___» _____ 20___ р., протокол №___

1. Опис предмета навчальної дисципліни.

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання
	Денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	17/510 год.
Курс	3
Семестр	5/6
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	5 (3/2)
Обсяг годин, в тому числі:	150 (90/60)
Аудиторні	72/38
Модульний контроль	4/4
Семестровий контроль	14/4
Самостійна робота	-/14
Форма семестрового контролю	екзамен/-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Мистецтво балетмейстера» є профільною в системі професійної підготовки майбутніх хореографів. Ця дисципліна, базується на знаннях, сформованих під час вивчення інших теоретичних та практичних дисциплін та передбачає використання студентами їх під час створення творчого проекту – хореографічної композиції.

Метою курсу є високоякісна хореографічна підготовка студентів до створення хореографічних композицій в різних стилях, видах та жанрах хореографічного мистецтва, формування балетмейстерського світобачення.

Головним завданням курсу мистецтва балетмейстера є формування професійного підходу до створення хореографічних композицій в процесі постановочної діяльності. Студент повинен ознайомитися з основними етапами балетмейстерської діяльності, основними законами та прийомами постановки

хореографічного твору, оволодіти знаннями, вміннями, прийомами та навичками постановки хореографічного твору.

У результаті вивчення студенти здобувають наступні компетентності:

- Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).
- Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва.
- Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.
- Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом.
- Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.
- Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу.

Навчання з дисципліни «Мистецтво балетмейстера» відбувається у формі лекційних, практичних занять, самостійної роботи, модульних контрольних робіт та семестрового контролю.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назва змістовних модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 Створення хореографічної композиції							
Тема 1 Етапи побудови хореографічного твору.		2					
Тема 2 Конструктивна цілісність хореографічної композиції.		2					
Тема 3 Підготовчий етап створення хореографічної композиції				14			
Тема 4 Постановка хореографічної композиції на обрану тему.				54			
Модульний контроль		4					
Семестровий контроль		14					
Разом за 3 семестр	90	4		68			
Змістовий модуль 2 Сюжетна хореографія							
Тема 1 Підготовча робота над композицією з сюжетною хореографією.		2		14			4
Тема 2 Постановка хореографічної композиції на сюжетній основі.		2		20			10
Модульний контроль		4					
Семестровий контроль		4					
Разом за 4 семестр	60	4		34			14
Разом за рік	150	8		102			18

5. Програма навчальної дисципліни

І Змістовий модуль.

Створення хореографічної композиції

Тема 1. Етапи побудови хореографічного твору.

Лекційний модуль:

План:

1. Тема, ідея хореографічної композиції.
2. Програма (лібрето), композиційний план.
3. Основні закони драматургії та їх застосування в хореографії.
4. Малюнок танцю – складова частина композиції.
5. Музика в хореографічному творі. Співпраця балетмейстера з композитором.
6. Жест і рух – еволюція в мистецтві.

Тема 2. Конструктивна цілісність хореографічної композиції.

Лекційний модуль:

План:

1. Основний композиційний центр. Напрямок руху. Принципи розширення сценічного простору.
2. Принципи пропорційності та контрастності.
3. Образність хореографічного тексту та підтексту.
4. Використання в хореографії алегорії, літоти, гіперболи, персоніфікації та ін.
5. Символізм в хореографії.
6. Форми хореографії групи.
7. Аналіз кращих зразків світової хореографії.

Тема 3. Підготовчий етап створення хореографічної композиції.

Практичний модуль:

План:

1. Вибір теми та визначення ідеї хореографічної композиції.
2. Створення лібрето.
3. Підбір музичного матеріалу.
4. Створення сценарно-композиційного плану.
5. Презентація майбутнього хореографічного твору.

Тема 4. Постановка хореографічної композиції на обрану тему.

Практичний модуль:

План:

1. Драматургія хореографічної дії.
2. Архітектонічні частини хореографічної дії.
3. Загальний аналіз.
4. Постановка хореографічного тексту.
5. Постановка та аналіз хореографічних малюнків та взаємодій між виконавцями.
6. Постановка та аналіз хореографічного наповнення номеру.
7. Відпрацювання вивченого та поставленого матеріалу.

II Змістовий модуль

Сюжетна хореографія

Тема 1. Підготовча робота над композицією з сюжетною хореографією.

Лекційний модуль:

План:

1. Композиційний план.

Практичний модуль:

План:

1. Видові, жанрові, стилістичні особливості лексичної основи.
2. Художнє рішення. Костюми, грим, реквізит, бутафорія.
3. Сценографія, сценічне світло.

Тема 2. Постановка хореографічної композиції на сюжетній основі.

Лекційний модуль:

План:

1. Аналіз музичного матеріалу. Лібрето.
2. Повна розробка композиційного плану.
3. Комплексне художнє рішення.

Практичний модуль:

План:

1. Тактовий розклад обраного музичного матеріалу.
2. Написання та аналіз лібрето до власної сюжетної хореографічної композиції.
3. Написання та аналіз архітектоніки до власної сюжетної хореографічної композиції.
4. Постановча робота.
5. Потановчий процес з виконавцями.
6. Композиційна побудова твору.
7. Відпрацювання вивченого матеріалу.

Критерії оцінювання практичного заняття

10 балів - студент досконально володіє термінологією та вдало застосовує її в методичному поясненні при постановці хореографічного твору. Визначає можливі помилки у виконанні танцівника, орієнтується в способах їх усунення. Швидко подає лексичний матеріал, а виконавець відтворює програмний матеріал; виконання вивченої лексики на високому рівні.

9 балів- студент допускає незначні помилки при подачі та виконанні лексичної основи композиції, аналізує та виправляє помилки допущенні в процесі практичного виконання руху, виконавець чітко відтворює задану кординацію руху.

8 балів- Студент на достатньому рівні демонструє підготовлений текст танцю, сценічно та методично вірно виконує лексику, допускає помилки при виконанні, але швидко реагує на зауваження та виправляє їх.

7 балів - Студент на достатньому рівні демонструє і танцювальні комбінації. Пластичні мотиви відповідають вимогам виконання медочичного та технічного характеру. Проявляє достатній рівень пояснення, а танцівник -запам'ятовування навчального матеріалу.

6 балів- Студент допускає помилки в виконаному завданні, не завжди знає структуру танцювальної комбінації, аналізує та знаходить причинні наслідки, які впливають на загальний результат виконання руху.

5 балів –Подача руху та лексичних утворень руху студентом має цілісну структуру, проте має методичні та технічні порушення при виконанні комбінацій. Рівень виконавської майстерності артиста на слабкому рівні.

4-3 бали -Виконання та подача танцювальних комбінацій на низькому рівні. Допущені помилки при їх виконанні, що не відтворюють поставлені хореографом завдання.

2- бали – Студент не готовий до постановочного процесу, не знає програмного матеріалу.

1 бал- Студент присутній на парі, але практично не працює.

6. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Семестр 5		Семестр 6	
			Модуль 1		Модуль 2	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекційних занять	1	2	2	2	2
2.	Відвідування практичних занять	1	34	34	17	17
3.	Робота на практичних заняттях	10	34	340	17	170

4.	Виконання самостійної роботи	5	-	-	2	10
5.	Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
		Разом		426		249
Максимальна кількість балів: За п'ятий семестр – 426 За шостий семестр – 249						
Розрахунок коефіцієнта: За п'ятий семестр: $426/60 = 7,1$						

6.1 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль II Сюжетна хореографія		
Тема 1 Підготовча робота над композицією з сюжетною хореографією.	Складання композиційного плану	5
Тема 2 Постановка хореографічної композиції на сюжетній основі.	Написати лібрето до власної хореографічної композиції.	5
<i>Разом: 18 год.</i>	<i>Разом: 10 балів.</i>	

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

5 балів- студент повністю виконав завдання самостійної роботи. Виконане завдання відповідає вимогам та має чітку та цілісну структуру.

4 бали – завдання ,що винесене на самостійне опрацювання виконане повністю, проте має незначні помилки, які не впливають на загальний результат. Визначає помилки, та чітко формує причині наслідки.

3 бали- завдання самостійної роботи виконане на середньому рівні. Відслідковуються помилки, які впливають на загальне сприйняття виконаного завдання.

2 бали- студент знає завдання самостійної роботи, проте не демонструє його практичну чи не знає його теоретичну частину.

1 бал- Студент не виконав завдання самостійної роботи.

6.2 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

На 5 семестр заплановано 2 модульні контрольні роботи; на 6 семестр - 2.

Модульна контрольна робота № 1,2

Форма:

1. Письмова контрольна робота № 1 10.
2. Письмова контрольна робота № 2 10.
3. Практичний показ. Максимальна кількість балів – 30.

Завдання: продемонструвати власно створену хореографічну композицію.

Модульна контрольна робота № 3, 4

Форма: практичний показ. Максимальна кількість балів – 25.

Завдання: продемонструвати власно створену хореографічну композицію.

Критерії оцінювання МКР №2 та МКР №4

Кількість балів	Роз'яснення
23-25 балів	Студент на високому художньому рівні демонструє створену хореографічну композицію, сценічно та методично вірно виконує лексику. Емоційно передає образ (якщо він передбачений завданням), використовуючи засоби сценічної виразності. Чітко та впевнено виконує рухи в гармонійному поєднанні з музичним матеріалом. Лібрето, композиційний план та архітектоніка композиції виконані правильно, згідно вимог. Аналіз музичного матеріалу докладний та структурований.
19-22	Студент на достатньому рівні демонструє створені хореографічну композицію. Пластичні мотиви відповідають вимогам виконання методичного та технічного характеру. Чітко та впевнено виконує рухи в гармонійному поєднанні з

	музичним матеріалом. Допущені помилки при написанні лібрето, проте студент аналізує та виправляє їх.
15-18	Студент допускає незначні помилки в виконаному завданні, аналізує та знаходить причинні наслідки, що впливають на загальний результат. Створене лібрето має технічні порушення.
10-14	Створені студентом хореографічні композиції мають цілісну структуру, проте наявні методичні та технічні порушення при побудові номеру. Рівень виконавської майстерності на слабкому рівні. Лібрето написане згідно вимог, проте композиційний план та архітектоніка створені з помилками, що впливають на загальний результат.
7-9	Композиція представлена студентом має низький рівень. Допущені помилки при виконанні комбінацій, що не відтворюють поставлені завдання. Не зміг написати лібрето, композиційний план та архітектоніку до створених хореографічних композицій.
1-6	Студент не знає програмного матеріалу. Не зміг створити хореографічні композиції відповідно до програмних вимог.

7.Форма проведення семестрового контролю

Форма семестрового контролю – екзамен (5 семестр). Практичний показ відеопроєкту авторської хореографічної композиції

До складання екзамену допускаються студенти, які протягом семестру виконали всі види робіт, передбачені навчальним планом та робочою програмою навчальної дисципліни «Мистецтво балетмейстера» 3 курс, і які за результатами проміжного контролю сумарно набрали не менше 35 балів. Студенти, які набрали менше ніж 35 балів, до екзамену не допускаються.

Орієнтовний перелік завдань:

1. Презентувати відеопроєкт авторської хореографічної композиції.

Критерії оцінювання:

40-30 балів. Постановка студента відповідає вимогам навчальної програми. На основі здобутих танцювальних знань, вмінь та навичок, самостійно та на високому рівні здійснює постановочно-творчу діяльність. При побудові хореографічного твору студент дотримується основних законів драматургії з урахуванням специфіки лексичної основи, що відповідає напрямку хореографії. Засобами хореографічного мистецтва розкриває зміст твору, використовуючи принципи хореографічної виразності. Музичний матеріал твору відповідає напрямку та драматургії хореографічного твору. Застосовує широкий спектр інструментаріїв постановки номеру.

29-19 балів. Постановочна робота здійснена на достатньому рівні. Студент в своїй роботі розкриває загальні етапи роботи балетмейстера. Драматургія номеру має незначні помилки та відхилення від основної дії. Образи, що використані в хореографічному творі розкриті частково. Лексичний матеріал побудований з урахуванням напрямку хореографії, але не повністю розкриває зміст номеру. Спектр інструментаріїв використаний балетмейстером на достатньому рівні.

18-9 балів. Постановка хореографічного твору студента виконана на низькому рівні. Основні етапи побудови хореографічного твору виконані з помилками, що порушують цілісність сприйняття номеру. Пластична основа танцю частково відповідає загальній концепції твору, виконується не чітко та не музично. Образи, що використовує постановник не розкриті засобами хореографічної виразності. Музичний матеріал, що використовує постановник не розкритий засобами пластичного рішення.

8-1 бал. Студент на слабкому рівні демонструє власну постановку. Хореографічний твір поставлений з грубими помилками основних законів драматургії хореографічного твору. Номер не розкриває зміст та ідею, обрану постановником ні в лексичному, ні в драматургічному співвідношенні. Музичний матеріал не відповідає ідеї номеру, використана лексика йде в розріз з загальним сприйняттям твору.

8.Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінка
A	90-100 Балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82-89 Балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 Балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69-74 Балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 Балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35-59 Балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 Балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

9.Навчально-методична карта дисципліни «Мистецтво балетмейстера»

Разом: 150 год., практичні заняття – 102 год., лекції -8 год., самостійна робота – 14 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль -18 .

Модулі	5 семестр				6 семестр	
	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II	
Назва модуля	Створення хореографічної композиції				Сюжетна хореографія	
Кількість балів за модуль	426				249	
Теми лекцій	Етапи побудови хореографічного твору (відвідування – 1 бал) Всього – 1 бал	Конструктив на цілісність хореографічної композиції. (відвідування – 1 бал) Всього – 1 бал			Підготовча робота над композицією з сюжетною хореографією. (відвідування – 1 бал) Всього – 1 бал	Постановка хореографічної композиції на сюжетній основі. (відвідування – 1 бал) Всього – 1 бал
Теми практичних занять			Підготовчий етап створення хореографічної композиції. (відвідування – 1 бал) 10 балів за роботу Всього – 77 балів	Постановка хореографічної композиції (відвідування – 1 бал) 10 балів за роботу Всього – 297 балів	Підготовча робота над композицією з сюжетною хореографією. (відвідування – 1 бал) 10 балів за роботу Всього - 77 балів	Постановка хореографічної композиції на сюжетній основі. (відвідування – 1 бал) 10 балів за роботу Всього – 110 балів
Самостійна робота	-	-	-	-	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1, 2 (тисьмова 1 – 10 балів, тисьмова 2 – 10 балів, практичний показ – 30 балів, разом – 50 балів)				Модульна контрольна робота № 3,4 (50 балів)	
коефіцієнт	426/60 = 7,1				249	

Рекомендована література

Основна (базова) література:

1. Колногузенко Б.М. Мистецтво балетмейстера / Колногузенко Б.М. – Х.: ХДАК, 2007. – 85 с.
2. Кривохижа А. М. Мистецтво балетмейстера. Навчально- методичний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів. Умань: Візаві, 2020. 145 с.
3. Никитин В.Ю., Шварц И.К. Композиция и постановка современного танца: Учебно-методическое пособие. – М.: МГУКИ, 2007. – 164 с

Допоміжна

1. Бахрушин Ю.А. История русского балета: учеб. пособие [для инст-в культ., театр., хореогр. и культпросв. училищ] / Ю.А. Бахрушин. – [2-е изд.] – М.: Просвещение, 1973. – 255 с.
2. Баглай В.Е. Этническая хореография народов мира / Баглай В.Е. – Ростов-на Дону: Феникс, 2007. – 405 с.
3. Бежар М. Мгновение в жизни другого / МорисБежар. – М.: В/О Союзтеатр, 1989. – 287 с.
- 4.Блок Л.Д. Классический танец: история и современность / Блок Л.Д. – М.: Искусство, 2009. – 380 с.
- 5.Ваганова А. Основы классического танца / Агриппина Ваганова. – С.-П.: Лань, 2002. – 192 с.
- 6.Васильева-Рождественская М. Историко-бытовой танец / Васильева-Рождественская М. – М.: Искусство, 1987 – 382 с.
- 7.Вершинина И.Я. Ранние балеты Стравинского / Вершинина И.Я. – М.: Наука, 1967. – 65 с.
- 8.Всё о балете: словарь-справочник / [сост. Суриц Е.Я.]. – М. – Л.: Музыка, 1966. – 453 с.
- 9.Волынский А.Л. Книга ликований: азбука классического танца / Волынский А.Л. – СПб; М.; Краснодар: Лань: Планета музыки, 2008. – 351 с.
- 10.Василенко К.Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю / Василенко К.Ю. – [3-тє вид]. – К.: Мистецтво, 1996. – 496 с.
- 11.Верховинець В. Теорія українського народного танцю / Василь Верховинець. – К.: Мистецтво, 2008. – 150 с.
- 12.Гуменюк А.І. Українські народні танці / Гуменюк А.І. – К.: Наукова думка, 1969. – 418 с.
- 13.Габович М. Душой исполненный полет / Габович М. – М.: ЦК ВЛКМС «Молодая гвардия», 1966. – 173 с.
- 14.Гусев Г.П. Методика преподавания народного танца. Этюды / Гусев Г.П. – М.: ВЛАДОС, 2004. – 232 с.

15. Гусев Г.П. Методика преподавания народного танца. Танцевальные движения и комбинации на середине зала / Гусев Г.П. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 208 с.
16. Гусев Г.П. Методика преподавания народного танца. Упражнения у станка / Гусев Г.П. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 208 с.
17. Зайцев Є.В. Основи народно-сценічного танцю / Зайцев Є.В. – Вінниця: Нова книга, 2009. – 413 с. Захаров Р. Слово о танце / Ростислав Захаров. – М.: Молодая гвардия, 1971. – 160 с.
18. Захаров Р. Сочинение танца / Ростислав Захаров. – М.: Искусство, 1989. – 237 с.
19. Дункан А. Танец будущего. Моя жизнь; Шнейдер И. Встречи с Есениным: Воспоминания / А. Дункан, И. Шнейдер. – К.: Мистецтво, 1989. – 349 с.:ил.
20. Энтелис Н. Пушкинский бал с описанием традиций и подлинными танцами / Энтелис Н. – СПб: Композитор, 2007. – 53 с.
21. Ермолаев А. Сборник статей / Ермолаев А. – М.: Искусство, 1974. – 232 с.
22. Карсавина Т.П. Театральная улица / Карсавина Т.П. – Л.: Искусство, 1971. – 246 с.
23. Касл К. Балет / Касл К. – М.: ООО «АСТРЕЛЬ», 2001. – 64 с.
24. Колногузенко Б.М. Види мистецтва та хореографії / Колногузенко Б.М. – Х.: ХДАК, 2009. – 140 с.
25. Колногузенко Б.М. Сольный танец / Колногузенко Б.М. – Х.: ХГАК, 2006. – 28 с.
26. Колногузенко Б.М. Хореографічна сюїта: методичні матеріали з курсу “Мистецтво балетмейстера” / Колногузенко Б.М. – Х.: ХДАК, 2007. – 106 с.
27. Костровицкая В.С. 100 уроков классического танца: [методическое пособие] / Костровицкая В.С. – Л.: Искусство, 1981. – 262 с.
28. Костровицкая В.С. Классический танец: слитные движения, руки / СПб; М.; Краснодар: Лань: Планета музыки, 2009. – 122 с.
29. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 198 с.
30. Литвиненко В.А. Зразки народної хореографії / Литвиненко В.А. – К.: Альтерпрес, 2008. – 467 с.
31. Лопухов А.В. Основы характерного танца / Лопухов А.В., Ширяев А.В., Бочаров А.И. – СПб; М.; Краснодар: Лань: Планета музыки, 2010. – 343 с.
32. Марко Ю.М. Хореографічний фольклор східного регіону Чернівецького регіону / Марко Ю.М. – Чернівці: Друк Арт, 2009. – 104 с.
33. Матвеев В.Ф. Русский народный танец: теория и методика преподавания / Матвеев В.Ф. – СПб; М.; Краснодар: Лань: Планета музыки, 2008. – 251 с.
34. Львов-Анохин Б.А. Галина Уланова / Львов-Анохин Б.А. – [2-е изд., доп.]. – М.: Искусство, 1984. – 350 с.: ил.
35. Мазель В.Х. Теория и практика движения / Мазель В.Х. – СПб.: Композитор, 2010. – 200 с.

- 36.Маринелла Гваттерини. Азбука балета / МаринеллаГваттерини. – М.: БММ АО, 2001. – 240 с.
- 37.Мессерер А. Танец. Мысль. Время. / Асааф Мессерер. – М.: Искусство, 1979. – 175 с.
- 38.Мессерер А. Уроки классического танца / АсаафМессерер. – СПб.: Лань, 2004. – 400 с.
- 39.Нижинский В. Чувство / Нижинский В. – М.: «ВАГРИУС», 2000. – 252 с.
- 40.Пасютинская В.М. Волшебный мир танца / Пасютинская В.М. – М.: Просвещение, 1985. – 223 с.: ил.
- 41.Петипа М. Материалы, воспоминания, статьи / МариусПетипа. – Л.: Искусство, 1971. – 445 с.
- 42.Плисецкая М.Я. Майя Плисецкая... / Плисецкая М.Я. – М.: Новости, 2006. – 490, [6] с.: ил., 96 л. ил.
- 43.Полятков С.С. Основы современного танца / Полятков С.С. – Ростов-н-Д: Феникс, 2005. – 80 с.
- 44.Тараканова А.П. Танцуйте з нами / Тараканова А.П. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 159 с.
- 45.Тихомиров В.Д. Артист, балетмейстер, педагог / Тихомиров В.Д. – М.: Искусство, 1971. – 391 с.
- 46.Трускиновская Д. Сто великих мастеров балета / Трускиновская Д. – М.: Вече, 2010. – 431 с.
- 47.Туркевич В. Хореографічне мистецтво України в персоналіях / Туркевич В. – К.: Интеграл, 1992. – 224 с.
- 48.Фокин М.М. Против течения / Фокин М.М. – М.– Л.: Искусство, 1962. – 638 с.
- 49.Худеков С.Н. Иллюстрированная история танца / С.Н. Худеков. – М.: Эксмо, 2009. – 288 с.
- 50.Юрий Григорович / [сост.: А.П. Демидов]. – М.: Планета, 1987. – 271 с.